

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Kültürel Sermaye Yeterlikleri Üzerine Bir İnceleme

DOI: 10.26466/opus.823944

*

Kadir Kaplan* – Arif Çerçi **

* Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi, Gaziantep/Türkiye

E-Posta: kadirkaplan007@gmail.com

ORCID: [0000-0002-0010-8252](https://orcid.org/0000-0002-0010-8252)

** Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi, Gaziantep/Türkiye

E-Posta: arifcerci@gmail.com

ORCID: [0000-0001-5398-8030](https://orcid.org/0000-0001-5398-8030)

Öz

Bu araştırmanın amacı; Türkçe öğretmeni adaylarının kültürel sermaye yeterlikleri ile bazı demografik değişkenler arasında ilişki olup olmadığını belirlemektir. Araştırma, betimsel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Avcı ve Yaşar (2014) tarafından geliştirilen Kültürel Sermaye Ölçeği kullanılmıştır. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel olmak üzere 4 boyuttan oluşan ölçeğin güvenilirlik katsayısı .94'tür. Adı geçen ölçek Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi, Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerine anket formunda uygulanmıştır. Anket verilerinin analizlerinden elde edilen bulgulara göre; entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ölçek boyutları ile "cinsiyet, katılımcıların yaşadığı şehirler, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayısı, ailenin aylık geliri, okul öncesi eğitim, yükseköğretim öncesinde ikamet edilen yer" değişkenleri arasında ise anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, sermaye, kültürel sermaye yeterliği, öğretmen*

A Study on the Cultural Capital Competencies of Turkish Teacher Candidates

*

Abstract

The purpose of this research; to determine whether there is a relationship between the cultural capital competencies of Turkish teacher candidates and some demographic variables. The research was designed according to the descriptive survey model. The Cultural Capital Scale developed by Avcı and Yaşar (2014) was used as a data collection tool in the study. The reliability coefficient of the scale, which consists of 4 dimensions as intellectual accumulation, participation, cultural awareness and cultural potential, is .94. This scale was applied as a survey form to the final year students of Gaziantep University Gaziantep Education Faculty, Gaziantep University Nizip Education Faculty, Hatay Mustafa Kemal University Education Faculty and Konya Selcuk University Education Faculty Turkish Language Teaching departments. According to the findings obtained from the analysis of the survey data; it has been determined that there is a positive and significant relationship between the dimensions of intellectual accumulation, participation, cultural consciousness and cultural potential. It is concluded that there is no significant difference between the dimensions of the scale and "gender, cities where the participants live, mother's education level, father's education level, number of siblings, number of siblings receiving education at higher education level, monthly income of the family, pre-school education, place of residence before higher education" has been reached.

Keywords: Culture, capital, cultural capital competence, teacher

Giriş

İnsanoğlu, yaşama gözlerini açtığı andan itibaren kendisini sosyal bir çevrenin içerisinde bulmaktadır. Bu çevre bireyin tüm hayatını kuşatmakta ve davranışlarında belirleyici bir rol üstlenmektedir. Doğumdan ölüme kadar süren yaşam periyodunda birey, gerek kişisel gerekse mesleki ilişkilerini sosyal çevresinin imkân ve sınırlıklarına göre düzenlemektedir. Nitekim insan ilişkilerinin temelinde toplumsallık vardır (Aslan, 2001) ve toplumsal yapının bir parçası olabilmek, söz konusu yapı tarafından belirlenen normlara uymayı gerektirmektedir. Bu bağlamda toplumsal yapının bireyin tutum ve davranışları üzerinde bir tür kontrol mekanizması işlevine sahip olduğunu çıkarsamak mümkündür.

Sosyal düzen, çoğunlukla yazılı olmayan; fakat mevcut düzenin üyesi konumundaki bireylerin kabul ettikleri veya kabul etmek zorunda oldukları normlardan oluşmaktadır. Bu normlar bir yandan toplumsal yapının devamlılığını sağlarken diğer yandan yapının içerisindeki her bir ferden diğer fert ya da fertler ile olan ilişkilerini düzenlemektedir (İbicioğlu, Özmen ve Taş, 2009). Bu kapsamda toplumsal kontrol mekanizması, bireylere *iyi-kötü, doğru-yanlış, olumlu-olumsuz* gibi birtakım ölçütler sunmakta ve bireylerin bu ölçütlere göre tutum ve davranışlarını şekillendirmeleri gerektiğini telkin etmektedir. Toplum meydana getiren üyelerin hemfikir olduğu *iyi, doğru, olumlu* eylemler ödüllendirilirken (takdir görme, toplumun beğenisini kazanma vb.), *kötü, yanlış, olumsuz* davranışlar bastırılmakta (kınama vb.) veya engellenmektedir (toplumdan dışlanma vb.).

Burada sözü edilen ölçütlerin belirlenmesinde kültürel değerler önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim kültür içinde filizlendiği ulusun ortak ürünüdür ve bu, bir kültürü diğerlerinden ayırmakta, onu eşsiz kılmaktadır. Bu nedenle sosyal düzene yön veren ölçütler bir toplumdan diğerine farklılaşabilmektedir. “Örneğin, Uzakdoğu’da selamlaşırken el sıkışmak yerine öne eğilmek gerekirken, bir İtalyan erkeğin bir Amerikalı erkeğe sarılarak öpmesi, İtalyan için büyük sevgi göstergisi, Amerikalı içinse anlamsız hatta tuhaf bir hareket olarak kabul edilir (Mutlu, 1999, s. 296).” Bu ve benzeri davranış modellerinin ihtiva ettiği anlamların temel belirleyicisi, toplumların kültürel yapılarıdır.

Toplumun sanat, edebiyat, tarih, inanç ve düşünce sistemlerinden beslenen kültür, aynı zamanda sosyal dayanışmayı ve toplumsal yapının devam-

lılığını sağlamak suretiyle toplumu beslemektedir. Bu çift yönlü döngü bireylerin tutum, davranış; duygu, düşünce ve algıları üzerinde bağlayıcı bir etkiye sahiptir. Nitekim belli bir toplumsal yapının içinde yer alan her birey, toplumu ayakta tutan ve şekillendiren değerlere göre yaşamını sürdürmektedir. Bu kapsamda mensubu olunan toplum tarafından kabul görmek, söz konusu toplumun değerlerini bilmeyi ve içselleştirmeyi gerekli hâle getirmektedir.

Bireyin önceki kuşakların birikimlerinden devraldığı ve onun hayat tarzına yön veren tüm bu maddi-manevi değerler, kültürel sermaye olarak adlandırılmaktadır. Kültürel sermaye kazanımları, birbirinin devamı niteliğindeki iki aşamalı sürece bağlı olarak edinilmektedir. Bunlar informal ve formal kazanım süreçleridir. Bireyin doğumdan itibaren ailesi ve yakın çevresiyle olan etkileşimine bağlı olarak edindiği bilgi ve beceriler informal, okula başlamasıyla birlikte sistemli bir eğitim aracılığıyla edindiği kültürel sermaye kazanımları ise söz konusu sürecin formal boyutunu oluşturmaktadır.

Bireyin içinde yaşadığı toplumun aktif bir katılımcısı ve modern çağın beklentilerini karşılayabilecek yeterliğe sahip bir fert olabilmesi için kültürel sermaye kazanımlarıyla donanmış olması son derece gerekli ve önemlidir. Çünkü toplumun bireyden beklentileri (bireysel, sosyal ve mesleki), kültürel sermaye unsurlarıyla büyük oranda örtüşmektedir. Bu nedenle ailelerin ve eğitim-öğretim ortamlarının bireye kültürel sermaye unsurlarını en iyi şekilde kazandırabilecek şekilde organize edilmesi gerekmektedir. İnfomal eğitim sürecinde bu görevi aileler ve yakın çevre yerine getirmektedir. Bireyin kültürel sermaye unsurlarını içselleştirebilme düzeyi mensubu olduğu ailenin eğitimi, kültürü, sosyoekonomik yapısı vb. değişkenlere, bir başka deyişle ailenin statüsüne bağlı olarak şekillenmektedir. Gelir düzeyi yüksek, iyi eğitim almış bir ailenin çocuğu kültürel sermaye donanımları açısından belli bir düzeyin üstünde yer almaktayken, sosyal tabakanın alt taraflarında yer alan ailelerin çocukları için aynı şeyi söylemek güçtür. Bu bağlamda formal eğitim sürecine kadarki dönemde kültürel sermaye kazanımları açısından bireylerin sahip oldukları donanımların benzer veya eşit olduğundan söz etmek mümkün görünmemektedir. Bu eşitsizliğin giderilmesi veya en aza indirilebilmesi için formal eğitim sürecinden itibaren iyi organize edilmiş eğitim-öğretim ortamlarına ihtiyaç vardır. Bu ise ancak kişisel ve mesleki yeterliklere sahip, nitelikli öğretmenlerle mümkündür. Çünkü eği-

tim sistemi ve öğretim programı ne kadar modern olursa olsun sürecin uygulama aşamasında öğretmen birinci derecede sorumluluk sahibidir. Bu kapsamda öğretmenlerin yükseköğretim aşamasındayken, bir başka deyişle henüz mesleklerine başlamadan önceki öğrenim süreçlerinde, kültürel sermaye düzeylerinin belirlenmesi ve elde edilen bulgulardan hareketle söz konusu yeterlik düzeyinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Kültür

Kültür kavramının farklı disiplinlerin bakış açılarını yansıtan pek çok tanımı bulunmaktadır. Söz konusu farklılıkların temel sebebi, bilim dallarının aynı kavram ya da olgunun farklı boyutlarına odaklanmalarıdır. Pieterse (2020, s. 7-9), kültür kavramının tanımlanmasında antropoloji, etimoloji vb. disiplinlerin bakış açılarının; kronolojinin (tarih) ve ülkelerdeki egemen yaklaşımlarının belirleyici bir rol üstlendiğine vurgu yapmaktadır. Bu ve benzeri değişkenler, kültüre dair belirli sınıflamaları meydana getirmektedir. Kültür ile ilgili yapılan tanımlar, Kroeber ve Kluckhohn tarafından altı başlıkta değerlendirilmiştir. Bunlar;

1. Betimleyici tanımlar: Bu tanımlar kültürü, sosyal hayatın toplamını oluşturan kapsamlı bir bütün olarak görme ve kültürü oluşturan çeşitli alanları listeleme eğilimindedir. Bu tür tanımlara göre kültür; bir toplumun üyesi olarak insanın edindiği bilgi, inanç, sanat, yasalar, ahlak, gelenekler ve diğer yetenekleri ile alışkanlıklarını içeren karmaşık bir bütündür.

2. Tarihsel tanımlar: Kültürü kuşaklar yoluyla zaman içinde aktarılan bir miras olarak görmektedir.

3. Normatif tanımlar: Bu tür tanımlar iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi kültürü insanların davranışlarını belirleyen bir kurallar bütünü olarak görmektedir; ikincisi ise davranışlara bakılmaksızın değer yargılarının rolü üzerinde durmaktadır.

4. Psikolojik tanımlar: Bu tür tanımlara göre kültür; insanların iletişim kurmasında, öğrenmesinde ve duygusal ihtiyaçlarını gidermesinde yardımcı bir araç (sorun çözücü) işlevine sahiptir.

5. Yapısalcı tanımlar: Bu tür tanımlar kültürün ayırt edilebilir özellikleri arasındaki ilişkiler bütünü olduğuna dikkati çekmekte ve kültürün kalıplaşmış davranışlardan farklı bir soyutlama olduğunu savunmaktadır.

6. Genetik tanımlar: Kültürü, nasıl var olduğu veya varoluşunu nasıl sürdürdüğü bakımından tanımlamaktadır. Bu tanımlar kültürü insanlar arasında nesiller boyu süregelen etkileşimin bir ürünü olarak görmektedirler (Smith, 2007, s.15-16).

Burada yer alan sınıflamaya bakıldığında her bir tanımda kavramın içeriği, işlevi, kapsamı, ilgili olduğu disiplin vb. ölçütlerin diğer tanım/ tanımlara göre ön plana çıktığı ve bu değişkenlerin kültür kavramının betimlenmesinde farklılıklara yol açtığı görülmektedir.

Dilimizde kültür kavramı ilk defa Ziya Gökalp tarafından ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu da kültür kavramının yönümüzü Batı'ya çevirmemizle eş zamanlı bir biçimde ele alındığını göstermektedir. Kültür kavramıyla ilgili bugüne kadar yapılmış tanımlardan bazıları şunlardır:

İngilizce kaynak dilinde kültür, ulus ve ırkların belirli gelenekleri; zihnin, düşüncenin gelişmesi; sanat, edebiyat, müzik vb. konularında estetik zevk ve anlayışı (Dyson, 2001, s.136) olarak ifade edilmiştir.

Kültür, TDK (1998, s.1436) tarafından "tarihî, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü" şeklinde tanımlanmıştır.

Doğan (2001, s. 834)'a göre kültür, "bir topluluğun bütün fertlerinin sahip olduğu, olayları ve meseleleri karşılayan, duyu, düşünüş şekilleriyle, tarih içinde meydana gelen fikir ve sanat verimleri ve değer hükümlerinin bütünü"dür.

Güngör (1989, s.35)'e göre kültür, "bir cemiyette bir arada yaşayan insanların hayatın muhtelif problemlerine karşı denedikleri çözüm yollarından meydana gelmiştir".

Kaplan (2001) ise kültürü bir millete özgü resim, musiki, dans, heykel, mimarî vb. güzel sanatları da içine alan; insan elinden çıkma eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet gibi unsurları ihtiva eden, nesilden nesle aktarılan maddi ve manevi değerler bütünü olarak tanımlamaktadır.

Tüm bu tanımlardan hareketle kültürün bir milletin yaşamına bağlı olarak şekillenen ve aynı zamanda o milletin yaşamını şekillendiren, onu diğer milletlerden ayıran belirleyici bir unsur olduğu anlaşılmaktadır. Buna bağlı olarak farklı milletler isimlendirilirken (İngilizler, Fransızlar, Araplar vb.), bu isimlendirmenin büyük ölçüde farklı kültürleri tanımlamak için kulla-

nıldığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Bu kapsamda Türk kültürü de diğer kültürlerden belli yönleriyle ayrılmakta ve her kültürel yapıda olduğu gibi eşsiz özellikler taşımaktadır. Alan yazındaki çalışmalarda Türk kültürünün temel özellikleriyle ilgili olarak aile kurumunun çok değerli olduğu ve birlik-beraberliğe önem verildiği (Berber, 2009), misafire büyük bir değer verildiği (Toprak, 2019), insan sevgisi kadar tabiat sevgisinin de önemli olduğu (Özarslan, 2003), manevi değerlere saygı gösterildiği (Çetin, 2007), kuralcı ve geleneklere bağlı bir özellik taşıdığı (Paşa, 2000) vb. ifade edilmektedir. Buradan hareketle Türk kültürünün temel insani değerler olan sevgi ve saygı üzerine kurulmuş olduğu görülmektedir.

Kültürel Sermaye

Önceki bölümde kültür kavramı genel hatlarıyla ele alınarak incelenmişti. Kültürel sermaye kavramının açıklanabilmesi için sermaye kavramının da benzer ölçütlere göre irdelenmesi gerekmektedir.

Daha çok ekonomi bilimi alanında kavramsallaşan sermaye genel olarak *bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken ana para ve paraya çevrilebilir malların tamamı, ana mal, kapital; varlık, servet* (TDK, 1946) şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak beşerî bilimlerin farklı dallarındaki gelişmelere bağlı olarak bu kavramın tanımında ve kapsamında önemli değişiklikler meydana geldiği görülmektedir. Bahsi geçen değişikliklere bağlı olarak yapılan yeni tanımlamalarda sermaye kavramının temelde yine *varlık, servet* özelliği gösterdiği dikkat çekmekle birlikte bu unsurların içeriğinin yeniden biçimlendirilerek kullanıldığı anlaşılmaktadır. Sözelimi bilgi teknolojilerinde yaşanan ilerlemelere bağlı olarak bireylerin bilgi kaynaklarına erişimini, bilgi kaynaklarını amaç ve ihtiyaçlarına uygun olarak kullanabilme donanımlarını ifade eden entelektüel sermaye (Karacan, 2004, s. 177-179) terimi kullanım alanına girmiştir. Burada *varlık* ya da *servet* kavramı ekonomi sahasındaki kullanımından farklı olarak bilgiye erişim ve bilgiyi kullanma sürecindeki yeterlik düzeyini ifade edecek şekilde organize edilmiştir. Benzer şekilde iletişim odaklı yaklaşımların ürünü olan ve “insanlara, arzulan hedeflere ulaşmalarını sağlayacak biçimde eylemlerini koordine etme imkânı veren, sosyal yapılar içindeki yerleşik normlar ve sosyal ilişkiler” (Töremen, 2002, s. 559) olarak ifade edilen sosyal sermaye, farklı disiplinle-

rin çalışmalarında yer almaya başlamıştır. Burada da *varlık* veya *servet*, sosyal iletişim becerilerine sahip olmak anlamını içermektedir.

Şu hâlde sermayeyi; herhangi bir alanda ve o alan için belirlenmiş hedeflere ulaşılmasını mümkün kılacak donanım veya yeterlikler düzeyi olarak tanımlamak mümkün görünmektedir. Buradan hareketle kültürel sermaye; bireyin öncelikle aile ve sosyal çevresinden edindiği sonrasındaysa okul aracılığıyla geliştirdiği entelektüel birikimin bütünü şeklinde tanımlanabilir. Söz konusu birikim, formal eğitim sürecinden başlamak üzere bireyin tüm yaşamında belirleyici bir rol üstlenmektedir. Çünkü kültürel sermaye birikimi bireye ailenin kültürel ve sosyo-ekonomik düzeyi nispetinde aktarılmaktadır. Konuyu daha etraflı analiz edebilmek için Bourdieu tarafından kavramsallaştırılan *habitus* terimi üzerinde durmak gerektiği görüşündeyiz. *Habitus*, bireylerin mensup oldukları toplumsal statülerinin imkân ve sınırlıklarına göre sahip oldukları tüm kazanımları ifade etmektedir. Söz konusu kazanımlar bireylerin sosyal ve eğitim hayatlarında karşılaştıkları olayları yorumlamalarından yeni öğrendikleri bilgileri yapılandırılmalarına varıncaya kadar her konuda belirleyici bir etkiye sahiptir. Örneğin formal eğitime başlamadan önce Latince bilen bir ailede yetişmiş olan çocuğun Latince dersinden yüksek not alması tesadüf değil, sahip olduğu bilgi, algı ve kazanım düzeyinin; bir başka deyişle habitusun sonucudur (Bourdieu ve Passeron, 2015 a, s. 103-141). Bu konuda Avcı ve Yaşar (2014); toplumsal tavır, davranış ve tercih eğilimlerinin toplumsal pozisyonun birer işaretçisi olduğunu, bu eğilimlerin de kültürel sermaye birikimlerine bağlı olarak şekillendiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla toplumsal statüye yön veren en belirgin unsurların başında kültürel sermaye birikimi yer almaktadır.

Kültürel sermayenin belirgin bir biçimde kendisini hissettirdiği bir başka alan eğitimidir. Ulusların politik yapıları, yönetim biçimleri, egemen görüşler vb. unsurlara göre şekillenen eğitim; bireylere önceden belirlenmiş içerik bilgisini, yine belirli bir süre kapsamında kazandırmayı hedefleyen ve söz konusu kazanımlara sahip bireylerin istihdamına yön veren süreçtir. Bu süreçte bireyin başarısı, sahip olduğu kültürel sermaye ile doğrudan ilişkilidir. Şentürk (2010, s. 84), kültürel sermaye ile donatılmış öğrencilerin okulun kendilerine sunduğu bilgi ve becerilere dair ön bilgilerle okula geldikleri için bu becerilerden yoksun akranlarına kıyasla akademik anlamda daha başarılı olduklarını belirtmektedir.

Tüm bunlar; kültürel sermayenin kişisel, mesleki ve sosyal anlamda bireylerin yaşamında belirleyici bir role sahip olduğunu açık bir biçimde göstermektedir. Bununla birlikte okul öncesinde (informal eğitim) bireylerin eğitiminin, mensubu oldukları ailelerin statüsüne bağlı olduğu ve okul başarısının da öğrencilerin okul öncesinde aldıkları eğitim düzeyleriyle doğrudan ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda eğitim kurumlarının eşitlik ilkesi tartışmaya açık hâle gelmektedir. Çünkü birbirinden farklı sosyo-ekonomik tabakalara mensup ailelerde yetişerek temel eğitim aşamasına gelmiş olan öğrenciler bilgi, tutum ve algı düzeyleri bakımından farklılıklar göstermektedir.

Kültürel Sermaye, Eğitim ve Eşitlik

Çağdaş eğitim sistemleri, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yer alan *"Herkes, eğitim hakkına sahiptir... İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yüksek öğrenim, yeteneğe göre herkese eşit olarak sağlanır (İHD, 1999)."* hükmüne bağlı olarak bireyleri ilgi ve istidatları doğrultusunda yaşama hazırlamak üzere yapılandırılan eğitim kurumları aracılığıyla işlevini yerine getirmektedir. Burada yer alan ifadeler, eşitlik vurgusu temeline dayanmaktadır. Söz konusu vurgu, Türk Millî Eğitimi Temel Kanunu'nda da *"Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz (METK, 1973)"* ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. Ancak kavramın kuramcısı olarak da kabul edilen Bourdieu eğitim sistemleri ve sistemlerin uygulandığı eğitim kurumlarınca taahhüt edilen *eşitlik* ilkesine karşı çıkmaktadır. Ona göre kültürel sermayenin oluşumunda aile ve yakın çevre birinci derecede etkiliyken eğitim kurumları söz konusu etkiye bağlı olarak ve bu etki nispetinde işe yarar hâle gelmektedir. Bir başka deyişle okulda öğrenilen bilgi ve beceriler bireylerin aileden edindikleri kültürel sermaye birikimlerinin üzerine inşa edildiği için eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin eşit olduklarından söz etmek mümkün değildir. Çünkü öğrenciler okula başladıkları andan itibaren formal eğitim kapsamında kendilerine sunulan içeriği kültürel sermaye birikimlerinin elverdiği ölçüde anlamakta ve algılamaktadır.

Bourdieu, *orta sınıf anne-babaların çocuklarını, çeşitli dilsel ve kültürel becerilerden oluşan bir kültürel sermayeyle donattıklarını ileri sürmüştür. Okullarda*

başarılı olmak için (içeriği zenginlerin denetiminde olan) bu becerilere sahip olmak gereklidir. Oysa işçi sınıfından gele çocuklar bu becerileri okullarda öğrenemezler. Böylece, tarafsızmış gibi görünen okullardaki değerlendirmelerin, sosyo-kültürel becerileri, doğal yeteneğe bağlı eşitsizliklerin sonucuymuş gibi gösteren statü kazanma hiyerarşilerine dönüştürerek aslında ekonomik eşitsizliği meşru kıldığı ortaya çıkmaktadır (Marshall, 1998, s. 448). Bu bakış açısına göre sınıfsal farklar, eğitim sistemi aracılığıyla ortadan kaldırılmak yerine pekiştirilmektedir. Buna bağlı olarak mevcut sınıf statüsü eğitim kurumları aracılığıyla yeniden üretilmekte, devam ettirilmektedir. Nitekim “seçkinlerin kültürü, okulun aktarmaya çalıştığı kültüre o kadar yakındır ki, küçük burjuva çevreden gelen bir çocuk, kültürlü sınıftan gelen bir erkek çocuğu için verili olan şeyi (tarz, zevk, zihniyet; kısacası bir sınıfın doğasında olan, bu sınıfın kültürü olan, yapma-etme-yaşama biçimlerini, maharet ve adabı) sadece ve sadece çok emek vermek şartıyla elde edebilir” (Bourdieu ve Passeron, 2015 b, s. 44). Eğitim ortamlarında söz konusu eşitsizlik birtakım özel beceriler veya zeka faktörünün etkisiyle en aza indirilebilir. Ancak bu faktörler bile temelde kültürel sermaye birikimiyle anlamlı hâle gelmektedir. Bu konuda Aktay (2007, s. 491), zeka kavramının başarı konusunda belirleyici olduğunu kabul etmekle birlikte zekayı kullanmanın belli bir kültürel sermaye birikimi gerektirdiğine dikkat çekmektedir. Çünkü zekanın performansa dönüşmesi, kültürel sermaye düzeyiyle doğru orantılıdır. Dolayısıyla bu bakış açısına göre her ne kadar aynı okullarda, aynı öğretim programlarına göre eğitim alsalar da eşit olmayan şartlarda yetişen öğrencilerin öğrenme çıktılarının ve okula dair kazanımlarının eşitliğinden söz etmek mümkün değildir.

Eğitimin bireylerin okula başlamadan önceki dönemde edindikleri kültürel sermaye kazanımları ile mutlak bir şekilde ilişkili olduğuna ve buna bağlı olarak eğitim kurumlarının sosyal tabakalaşmadaki eşitsizliğin yeniden üretimi olarak kabul edilmesi gerektiğine dair kuramlar olduğunu belirtmiştik. Buna karşın Bourdieu başta olmak üzere bu kuramı savunanların görüşleri, diğer bazı faktörleri ihmal ettiği gerekçesiyle (Yarıklar, 2010, s. 121) sınırlı bulunmakta ve eleştirilmektedir. Bu konuda Giddens (2012, s. 781) gelişen teknolojiyle birlikte artık bilgisayarlı eğitime geçildiğini, öğrencilerin farklı toplumsal tabakalardan gelmiş olsalar bile bilgisayar tabanlı bireysel öğretim materyalleri sayesinde kendi öğrenme senaryolarını tayin ettiklerini belirtmektedir. Freire (2019) ise toplumdaki eşitsizlikler konusunda egemen ve ezilen sınıfların varlığını kabul etmesi yönüyle Bourdieu'ya

benzer bir görüşe sahiptir. Bununla birlikte Bourdieu'nun aksine ezilenlere eleştirel pedagoji bilinç ve davranışlarının kazandırılması suretiyle onların toplum içindeki pasifliklerinden kurtularak toplumun etkin birer katılımcısı olabileceklerini savunmaktadır. Bunun için bireylere eleştirel okuryazarlık becerileri kazandırılması gerekmektedir. Buradan hareketle eğitim kurumları ve nitelikli öğretim programları aracılığıyla sınıf eşitsizliklerinin ortadan kaldırılmasının mümkün olduğu öngörülmektedir.

Eğitim kurumlarının nitelikli hâle getirilmesi ve ülkelerin millî eğitim programlarında belirtilen hedeflere ulaşılabilmesi konusundaki paydaşlar arasında öğretmenin önemli bir yeri vardır. Alan uzmanlarının (Gordon, 2015; Seferoğlu, 2004; Çelikten vd., 2005) da belirttiği üzere eğitimin niteliği ile öğretmenlerin niteliği büyük oranda doğru orantılıdır. Dolayısıyla formal eğitimin daha nitelikli hâle getirilmesi adına nitelikli öğretmenler yetiştirmek büyük bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda öğretmenlerin sahip olmaları gereken kişisel ve mesleki yeterliklerin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Söz konusu çalışmalar kapsamında öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerinin belirlenmesi ve artırılmasına yönelik çalışmaların da eğitim sisteminin niteliğinin belirlenmesi ve yükseltilmesi adına önem taşıdığını söylemek mümkündür. Öte yandan genelde dil öğretimi özeldeyse ana dili öğretimi alanında görev yapan öğretmenler açısından kültür ve kültürel sermaye yeterliklerinin özel bir önemine sahip olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Nitekim bir dili öğrenmek o dilin kültürünü de öğrenmeyi gerektirmektedir (Biçer, 2012). Ayrıca bireyin ana dili becerisi geliştikçe mensup olduğu milletin kültürüne hâkimiyeti de artmaktadır (Melanlıoğlu, 2008, s. 66). Tüm bunlar, dil öğretimi alanında çalışmalar yapan araştırmacılar ve öğretmenler için kültür ve kültürel sermaye kavramlarının ne denli önemli olduğu görüşünü destekler niteliktedir.

Bu bağlamda araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının kültürel sermaye yeterliklerinin bazı değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca bağlı olarak araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile katılımcıların yaşadığı şehirler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile baba eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile kardeş sayıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Katılımcıların kendileri dışında yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayılarının dağılımı nasıldır?
7. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları homojen bir dağılım göstermekte midir?
8. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile katılımcıların kendileri dışında yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Katılımcıların yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayıları ile entelektüel birikim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
10. Katılımcıların ailelerinin aylık gelirlerinin dağılımı nasıldır?
11. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
12. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
13. Katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
14. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile okul öncesi dönemde eğitim alma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
15. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile katılımcıların lisans öncesinde ikamet ettikleri yerler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
16. Entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma modellerinden betimsel tarama modeline göre desenlenmiştir. “Tarama, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2019, s. 109).” Tarama araştırmalarının temel amacı herhangi bir konuyla ilgili mevcut durumu belirlemektir (Özmantar, 2019, s. 59). Bu kapsamda çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının kültürel sermaye yeterliklerinin bazı demografik değişkenlerle olan ilişkisine odaklanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye’deki devlet üniversitelerinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinin 4. sınıfında öğrenim görmekte olan öğrencilerdir. Bu evren içerisinde uygun örnekleme göre 4 eğitim fakültesine ulaşılmıştır. Uygun örneklem, araştırmacının ihtiyaç duyduğu büyüklükteki bir gruba ulaşana kadar en ulaşılabilir olan yanıtlayıcılardan başlamak üzere örneklem oluşturmasıdır (Büyüköztürk vd., 2016, s. 92). Bu doğrultuda Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi, Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Konya Selçuk Üniversitesi eğitim fakültesinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinin son sınıfında öğrenim görmekte olan 222 öğrenciye ulaşılmıştır. Katılımcıların 151’i kadın, 71’i erkektir. Katılımcıların 29’unun annesi, 2’sinin babası okuryazar değildir. 108’inin annesi, 76’sının babası ilkökul; 38’inin annesi, 48’inin babası ortaokul; 32’sinin annesi, 54’ünün babası lise; 15’inin annesi, 42’sinin babası üniversite mezunudur. Katılımcılardan 59’u okul öncesi eğitimi almış, 163’ü almamıştır. Katılımcıların 9’u Mersin, 49’u Hatay, 19’u Adana, 54’ü Gaziantep, 91’i Konya’da ikamet etmektedir. Katılımcıların 88’inin ailesinin aylık geliri 1000-2000, 71’inin ailesinin aylık geliri 2001-3000 aralığında, 63’ünün ailesinin aylık geliri ise 3000 ve üzeridir. Katılımcıların 10’unun kardeşi yoktur; 33’ünün 1 kardeşi, 48’inin 2 kardeşi, 131’inin 3 veya daha fazla sayıda kardeşi vardır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. “Anket, bir araştırma çerçevesinde, kişilerin düşünce, görüş ya da eğilimlerini tespit

etmek amacıyla hazırlanmış soruların belli bir düzenlilik içinde yerleştirildiği soru kâğıdı; bu şekilde bilgi toplamayı amaçlayan araştırma tekniğidir (Aziz, 2018, s. 236).” Bu kapsamda Avcı ve Yaşar tarafından geliştirilen Kültürel Sermaye Ölçeği, anket formuna dönüştürülerek araştırmanın hedef kitlesine uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma, uygun örneklemeğe göre belirlenen 4 eğitim fakültesinin Türkçe öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan toplam 222 son sınıf öğrencisi ile yapılmıştır. Araştırmada kullanılan anketlerden elde edilen veriler, SPSS 22 paket program ile analiz edilmiştir. Analizlerde $p < 0,05$ anlamlı kabul edilmiştir. Araştırmada kategorik değişkenler için frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Sürekli değişkenler için ortalama, standart sapma ve medyan değerleri verilmiştir. Ölçek boyutlarının cinsiyet ve okul öncesi dönemde eğitim alma değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için Bağımsız Örneklem t testi kullanılmıştır. Ölçek boyutları ile katılımcıların yaşadıkları şehirler, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayıları, yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayıları, ailelerin aylık geliri, lisans öğrenimi öncesinde ikamet edilen yer değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının ve gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığının incelenmesi için Anova testi kullanılmıştır. Ölçek boyutlarının varyanslarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için Varyans Homojenliği testi kullanılmıştır. Ölçek boyutlarının katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri ve yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayıları değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için Çoklu Karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca araştırmada entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları arasında ilişki olup olmadığının incelenmesi için Pearson korelasyonu kullanılmıştır.

Bulgular

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 1. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

		Levene Varyans Eşitliği Testi		Puanların Eşitliği için t-testi						
		F	Sig.	T	Df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Farkı	Std. Hata Farkı	95% Farkın Güven Aralığı	
								Alt	Üst	
Entelektüel birikim	Varsayılan eşit farklar	1,790	,182	-,943	220	,347	-,08952	,09494	-,27662	,09759
	Varsayılmayan eşit farklar			-,908	125,160	,366	-,08952	,09857	-,28460	,10557
Katılım	Varsayılan eşit farklar	1,028	,312	-	220	,149	-,19291	,13327	-,45555	,06974
	Varsayılmayan eşit farklar			-	127,289	,163	-,19291	,13739	-,46477	,07895
Kültürel bilinç	Varsayılan eşit farklar	,083	,773	-,060	220	,952	-,00696	,11575	-,23509	,22117
	Varsayılmayan eşit farklar			-,060	133,751	,953	-,00696	,11693	-,23823	,22431
Kültürel potansiyel	Varsayılan eşit farklar	,582	,446	,225	220	,822	,02375	,10571	-,18459	,23209
	Varsayılan eşit farklar			,232	148,393	,817	,02375	,10248	-,17877	,22627
Genel toplam	Varsayılan eşit farklar	1,836	,177	-,901	220	,368	-,08100	,08988	-,25814	,09613
	Varsayılmayan eşit farklar			-,868	125,209	,387	-,08100	,09330	-,26565	,10365

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 1 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,182 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile cinsiyet değişkeni (kadın ya da erkek olma durumu) arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,312 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,773 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,446 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Tablo 2. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Katılımcıların Yaşadığı Şehirler Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	Df	Karelerin Ortalaması	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	,595	4	,149	,338	,852
	Gruplar içinde	95,556	217	,440		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	5,565	4	1,391	1,632	,167
	Gruplar içinde	184,925	217	,852		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	5,217	4	1,304	2,064	,087
	Gruplar içinde	137,143	217	,632		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	2,734	4	,683	1,278	,280
	Gruplar içinde	116,022	217	,535		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	1,580	4	,395	1,013	,401
	Gruplar içinde	84,566	217	,390		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 2 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,852 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların yaşadıkları şehirler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,167 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların yaşadıkları şehirler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,087 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların yaşadıkları şehirler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,280 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların yaşadıkları şehirler arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Analizlerden elde edilen veriler bütün olarak incelendiğinde, gruplar arasında ortalama bakımından fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Anne Eğitim Durumları Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	df	Karelerin Farkı	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	,953	4	,238	,543	,704
	Gruplar içinde	95,198	217	,439		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	7,921	4	1,980	2,354	,055
	Gruplar içinde	182,568	217	,841		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	3,007	4	,752	1,171	,325
	Gruplar içinde	139,352	217	,642		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	2,662	4	,665	1,244	,293
	Gruplar içinde	116,094	217	,535		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	1,615	4	,404	1,036	,389
	Gruplar içinde	84,530	217	,390		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 3 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,704 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların anne eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,055 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların anne eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,325 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların anne eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,293 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların anne eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Analizlerden elde edilen veriler bütün olarak incelendiğinde, gruplar arasında ortalama bakımından fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Baba Eğitim Durumları Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	df	Karelerin Farkı	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	,686	4	,171	,390	,816
	Gruplar içinde	95,465	217	,440		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	2,195	4	,549	,632	,640
	Gruplar içinde	188,294	217	,868		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	2,608	4	,652	1,013	,402
	Gruplar içinde	139,752	217	,644		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	2,104	4	,526	,979	,420
	Gruplar içinde	116,651	217	,538		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	,836	4	,209	,532	,713
	Gruplar içinde	85,309	217	,393		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 4 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,816 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların baba eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,640 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların baba eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,402 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların baba eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,420 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların baba eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Analizlerden elde edilen veriler bütün olarak incelendiğinde, gruplar arasında ortalama bakımından fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 5. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Kardeş Sayıları Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	df	Karelerin Farkı	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	,099	3	,033	,075	,974
	Gruplar içinde	96,052	218	,441		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	2,179	3	,726	,841	,473
	Gruplar içinde	188,310	218	,864		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	,975	3	,325	,501	,682
	Gruplar içinde	141,385	218	,649		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	,405	3	,135	,249	,862
	Gruplar içinde	118,351	218	,543		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	,093	3	,031	,079	,972
	Gruplar içinde	86,052	218	,395		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 5 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,974 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,473 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,682 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,862 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Analizlerden elde edilen veriler bütün olarak incelendiğinde, gruplar arasında ortalama bakımından fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 6. Katılımcıların kendileri dışında yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayılarına yönelik tanımlayıcı istatistikler

		N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	95% Ortalamalar için Güven Aralığı		En Az	En Çok
						Alt Sınır	Üst Sınır		
Entelektüel birikim	Yok	85	3,7430	,58373	,06331	3,6171	3,8689	1,92	4,69
	Bir kişi	82	3,6801	,69588	,07685	3,5272	3,8330	1,92	5,00
	İki kişi	35	3,8330	,79252	,13396	3,5607	4,1052	1,31	5,00
	Üç ve üzeri	20	4,0962	,45671	,10212	3,8824	4,3099	3,00	4,85
	Toplam	222	3,7658	,65960	,04427	3,6785	3,8530	1,31	5,00
Katılım	Yok	85	3,0118	,93423	,10133	2,8103	3,2133	1,00	4,86
	Bir kişi	82	2,9111	,93439	,10319	2,7058	3,1165	1,00	4,86
	İki kişi	35	3,1837	,85754	,14495	2,8891	3,4782	1,00	4,57
	Üç ve üzeri	20	3,4571	,91250	,20404	3,0301	3,8842	1,00	4,71
	Toplam	222	3,0418	,92841	,06231	2,9190	3,1646	1,00	4,86
Kültürel bilinç	Yok	85	3,7694	,74992	,08134	3,6077	3,9312	1,60	5,00
	Bir kişi	82	3,7220	,86167	,09516	3,5326	3,9113	1,60	5,00
	İki kişi	35	3,9200	,82917	,14016	3,6352	4,2048	1,60	5,00
	Üç ve üzeri	20	4,0500	,69849	,15619	3,7231	4,3769	2,40	5,00
	Toplam	222	3,8009	,80260	,05387	3,6947	3,9071	1,60	5,00
Kültürel potansiyel	Yok	85	3,9459	,72203	,07831	3,7901	4,1016	2,00	5,00
	Bir kişi	82	3,7805	,77975	,08611	3,6092	3,9518	1,20	5,00
	İki kişi	35	4,0343	,67298	,11376	3,8031	4,2655	2,00	5,00
	Üç ve üzeri	20	4,2800	,54445	,12174	4,0252	4,5348	3,00	5,00
	Toplam	222	3,9288	,73305	,04920	3,8319	4,0258	1,20	5,00
Genel Toplam	Yok	85	3,6106	,57111	,06195	3,4874	3,7338	1,93	4,77
	Bir kişi	82	3,5244	,66547	,07349	3,3782	3,6706	1,87	4,83
	İki kişi	35	3,7295	,64751	,10945	3,5071	3,9520	1,47	4,83
	Üç ve üzeri	20	3,9700	,51378	,11488	3,7295	4,2105	2,70	4,73
	Toplam	222	3,6299	,62434	,04190	3,5473	3,7125	1,47	4,83

Tablo 6'ya göre katılımcıların 85 tanesinin yükseköğretimde eğitim alan kardeşinin olmadığı, 85 tanesinin yükseköğretimde eğitim alan 1 kardeşe, 35 tanesinin 2 kardeşe, 20 tanesinin ise 3 ve üzeri sayıda kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kendileri dışında yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayıları ile ilgili tüm boyutlar için verdikleri cevapların % 95 güven aralığına göre (3,5473-3,7125) 3,6299 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların ilgili bölüme verdikleri cevaplar güvenilir olarak kabul edilir.

7. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 7. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutlarına Yönelik Varyans Analizi

		Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
Entelektüel birikim	Ortalamaya göre	1,561	3	218	,200
	Ortancaya göre	1,640	3	218	,181
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	1,640	3	169,645	,182
	Kesilen ortalamaya göre	1,575	3	218	,196
Katılım	Ortalamaya göre	,678	3	218	,566
	Ortancaya göre	,687	3	218	,561
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	,687	3	215,910	,561
	Kesilen ortalamaya göre	,698	3	218	,554
Kültürel bilinç	Ortalamaya göre	1,575	3	218	,196
	Ortancaya göre	1,668	3	218	,175
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	1,668	3	208,830	,175
	Kesilen ortalamaya göre	1,609	3	218	,188
Kültürel potansiyel	Ortalamaya göre	,893	3	218	,445
	Ortancaya göre	,806	3	218	,492
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	,806	3	209,989	,492
	Kesilen ortalamaya göre	,808	3	218	,490
Genel Toplam	Ortalamaya göre	1,894	3	218	,131
	Ortancaya göre	2,061	3	218	,106
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	2,061	3	197,893	,107
	Kesilen ortalamaya göre	2,021	3	218	,112

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 7 incelendiğinde *Entelektüel birikim* ,200 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* ,566 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* ,196 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* ,445 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm boyutların ortalamalarına bakıldığında boyutların varyanslarının homojen bir dağılım gösterdiği görülmektedir.

8. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 8. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Katılımcıların Kendileri Dışında Yükseköğretim Düzeyinde Eğitim Alan Kardeş Sayı-ları Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	Df	Karelerin Farkı	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	2,987	3	,996	2,330	,075
	Gruplar içinde	93,164	218	,427		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	5,631	3	1,877	2,214	,087
	Gruplar içinde	184,858	218	,848		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	2,333	3	,778	1,211	,307
	Gruplar içinde	140,027	218	,642		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	4,685	3	1,562	2,984	,032
	Gruplar içinde	114,071	218	,523		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	3,605	3	1,202	3,174	,025
	Gruplar içinde	82,540	218	,379		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 8 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,075 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların yükseköğretimdeki kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,087 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların yükseköğretimdeki kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,307 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların katılımcıların yükseköğretimdeki kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,032 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların yükseköğretimdeki kardeş sayıları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Analizlerden elde edilen veriler bütün olarak incelendiğinde, gruplar arasında ortalama bakımından fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 9. Katılımcıların Kendileri Dışında Yükseköğretim Düzeyinde Eğitim Alan Kardeş Sayıları Arasındaki Çoklu Karşılaştırma Analizi

Scheffe		(I) Yükseköğretim-deki Kişi	(J) Yükseköğretim-deki Kişi	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	95% Güven Aralığı	
Bağımlı Değişken	Alt Sınır						Üst Sınır	
Kültürel potansiyel	Yok	Bir kişi		,16539	,11197	,537	-,1501	,4809
		İki kişi		-,08840	,14528	,946	-,4977	,3209
		Üç ve üzeri		-,33412	,17977	,329	-,8406	,1724
	Bir kişi	Yok		-,16539	,11197	,537	-,4809	,1501
		İki kişi		-,25380	,14605	,391	-,6653	,1577
		Üç ve üzeri		-,49951	,18040	,046	-	,0088
	İki kişi	Yok		,08840	,14528	,946	-,3209	,4977
		Bir kişi		,25380	,14605	,391	-,1577	,6653
		Üç ve üzeri		-,24571	,20276	,690	-,8170	,3256
	Üç ve üzeri	Yok		,33412	,17977	,329	-,1724	,8406
		Bir kişi		,49951	,18040	,046	-,0088	1,0078
		İki kişi		,24571	,20276	,690	-,3256	,8170
Genel Toplam	Yok	Bir kişi		,08620	,09525	,845	-,1822	,3545
		İki kişi		-,11894	,12358	,819	-,4671	,2292
		Üç ve üzeri		-,35941	,15292	,141	-,7903	,0714
	Bir kişi	Yok		-,08620	,09525	,845	-,3545	,1822
		İki kişi		-,20513	,12424	,438	-,5552	,1449
		Üç ve üzeri		-,44561*	,15346	,040	-,8780	-,0133
	İki kişi	Yok		,11894	,12358	,819	-,2292	,4671
		Bir kişi		,20513	,12424	,438	-,1449	,5552
		Üç ve üzeri		-,24048	,17248	,585	-,7264	,2455
	Üç ve üzeri	Yok		,35941	,15292	,141	-,0714	,7903
		Bir kişi		,44561*	,15346	,040	,0133	,8780
		İki kişi		,24048	,17248	,585	-,2455	,7264

* Ortalama fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 9'a göre *Yok-Bir Kişi* karşılaştırıldığında Sig. ,537 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yükseköğretimde kardeş olmaması durumu ile yükseköğretimde 1 kardeş olması durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. *Yok-İki Kişi* karşılaştırıldığında Sig. ,946 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yükseköğretimde kardeş olmaması durumu ile yükseköğretimde 2 kardeş olması durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. *Yok-Üç ve Üzeri* karşılaştırıldığında Sig. ,329 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yükseköğretimde kardeş olmaması durumu ile yükseköğretimde 3 ve üzeri sayıda kardeş olması durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. *Bir*

Kişi-İki Kişi karşılaştırıldığında Sig. ,391 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yükseköğretimde 1 kardeş olması durumu ile yükseköğretimde 2 kardeş olması durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. *Bir Kişi-Üç ve Üzeri* karşılaştırıldığında Sig. ,046 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yükseköğretimde 1 kardeş olması durumu ile yükseköğretimde 3 ve üzeri sayıda kardeş olması durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. *Bir Kişi-Üç ve Üzeri* karşılaştırıldığında Sig. ,690 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yükseköğretimde 2 kardeş olması durumu ile yükseköğretimde 3 ve üzeri sayıda kardeş olması durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

10. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 10. Katılımcıların Ailelerinin Aylık Gelirlerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

		N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	95% Ortalama için Güven Aralığı		En Az	En Çok
						Alt Sınır	Üst Sınır		
Entelektüel birikim	1000-2000	88	3,6670	,77141	,08223	3,5035	3,8304	1,31	4,85
	2001-3000	71	3,7172	,60914	,07229	3,5730	3,8614	1,92	5,00
	3001+	63	3,9585	,49251	,06205	3,8344	4,0825	3,00	4,85
	Total	222	3,7658	,65960	,04427	3,6785	3,8530	1,31	5,00
Katılım	1000-2000	88	2,9221	,98759	,10528	2,7128	3,1313	1,00	4,86
	2001-3000	71	3,0402	,85856	,10189	2,8370	3,2435	1,00	4,86
	3001+	63	3,2109	,90673	,11424	2,9825	3,4392	1,00	4,86
	Total	222	3,0418	,92841	,06231	2,9190	3,1646	1,00	4,86
Kültürel bilinç	1000-2000	88	3,6477	,81311	,08668	3,4754	3,8200	1,60	5,00
	2001-3000	71	3,8338	,78630	,09332	3,6477	4,0199	1,60	5,00
	3001+	63	3,9778	,77718	,09792	3,7820	4,1735	1,60	5,00
	Total	222	3,8009	,80260	,05387	3,6947	3,9071	1,60	5,00
Kültürel potansiyel	1000-2000	88	3,7955	,80628	,08595	3,6246	3,9663	2,00	5,00
	2001-3000	71	3,9577	,76039	,09024	3,7778	4,1377	1,20	5,00
	3001+	63	4,0825	,54788	,06903	3,9446	4,2205	2,80	5,00
	Total	222	3,9288	,73305	,04920	3,8319	4,0258	1,20	5,00
Genel Toplam	1000-2000	88	3,5114	,70410	,07506	3,3622	3,6605	1,47	4,77
	2001-3000	71	3,6188	,58526	,06946	3,4803	3,7573	1,87	4,83
	3001+	63	3,8079	,50473	,06359	3,6808	3,9351	2,67	4,83
	Total	222	3,6299	,62434	,04190	3,5473	3,7125	1,47	4,83

Tablo 10'a göre katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri 1000-2000 arasında olan 88, 2001-3000 arasında olan 71, 3001 ve üzeri gelir düzeyine sahip olan 63 katılımcı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ailelerin aylık gelirleri ile ilgili tüm boyutlar için verdikleri cevapların % 95 güven aralığına göre (3,5473-3,7125) 3,6299 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların ilgili bölüme verdikleri cevaplar güvenilir olarak kabul edilir.

11. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 11. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutlarına Yönelik Varyans Analizi

		Leven İstatistiği	df1	df2	Sig.
Entelektüel birikim	Ortalamaya göre	4,987	2	219	,008
	Ortancaya göre	4,282	2	219	,015
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	4,282	2	185,011	,015
	Kesilen ortalamaya göre	4,627	2	219	,011
Katılım	Ortalamaya göre	1,298	2	219	,275
	Ortancaya göre	1,167	2	219	,313
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	1,167	2	217,807	,313
	Kesilen ortalamaya göre	1,293	2	219	,277
Kültürel bilinç	Ortalamaya göre	,425	2	219	,654
	Ortancaya göre	,427	2	219	,653
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	,427	2	216,866	,653
	Kesilen ortalamaya göre	,490	2	219	,613
Kültürel potansiyel	Ortalamaya göre	3,328	2	219	,038
	Ortancaya göre	2,826	2	219	,061
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	2,826	2	197,576	,062
	Kesilen ortalamaya göre	3,142	2	219	,045
Genel Toplam	Ortalamaya göre	3,263	2	219	,040
	Ortancaya göre	2,868	2	219	,059
	Medyana ve ayarlanmış df.ye göre	2,868	2	199,592	,059
	Kesilen ortalamaya göre	3,146	2	219	,045

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 11 incelendiğinde *Entelektüel birikim* ,008 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* ,275 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* ,654 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* ,038 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutunun varyansları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm boyutların ortalamalarına bakıldığında boyutların varyanslarının homojen bir dağılım gösterdiği görülmektedir.

12. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Tablo 12. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Ailelerin Aylık Gelirleri Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	Df	Karelerin Ortalaması	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	3,366	2	1,683	3,973	,020
	Gruplar içinde	92,785	219	,424		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	3,063	2	1,531	1,789	,170
	Gruplar içinde	187,427	219	,856		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	4,113	2	2,056	3,257	,040
	Gruplar içinde	138,247	219	,631		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	3,113	2	1,557	2,948	,045
	Gruplar içinde	115,642	219	,528		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	3,242	2	1,621	4,282	,015
	Gruplar içinde	82,903	219	,379		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 12'ye göre *Entelektüel birikim* Sig. ,020 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,170 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,040 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,045 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

13. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 13. Katılımcıların Ailelerinin Aylık Gelirleri Arasındaki Çoklu Karşılaştırma Analizi

Bağımlı Değişken	(I) Aile Aylık Gelir	(J) Aile Aylık Gelir	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	95% Güven Aralığı		
						Alt Sınır	Üst Sınır	
Entelektüel birikim	1000-2000	2001-3000	-,05027	,10384	,889	-,3062	,2056	
		3001+	-,29153*	,10742	,027	-,5563	-,0268	
	2001-3000	1000-2000	,05027	,10384	,889	-,2056	,3062	
		3001+	-,24126	,11266	,103	-,5189	,0364	
	3001+	1000-2000	,29153*	,10742	,027	,0268	,5563	
		2001-3000	,24126	,11266	,103	-,0364	,5189	
	Kültürel bilinç	1000-2000	2001-3000	-,18608	,12675	,342	-,4985	,1263
			3001+	-,33005*	,13112	,044	-,6532	-,0069
2001-3000		1000-2000	,18608	,12675	,342	-,1263	,4985	
		3001+	-,14397	,13752	,579	-,4829	,1949	
3001+		1000-2000	,33005*	,13112	,044	,0069	,6532	
		2001-3000	,14397	,13752	,579	-,1949	,4829	
Kültürel potansiyel		1000-2000	2001-3000	-,16229	,11592	,377	-,4480	,1234
			3001+	-,28709	,11993	,059	-,5827	,0085
	2001-3000	1000-2000	,16229	,11592	,377	-,1234	,4480	
		3001+	-,12479	,12577	,612	-,4348	,1852	
	3001+	1000-2000	,28709	,11993	,059	-,0085	,5827	
		2001-3000	,12479	,12577	,612	-,1852	,4348	
	Genel Toplam	1000-2000	2001-3000	-,10742	,09815	,550	-,3493	,1345
			3001+	-,29657*	,10154	,015	-,5468	-,0463
2001-3000		1000-2000	,10742	,09815	,550	-,1345	,3493	
		3001+	-,18916	,10649	,209	-,4516	,0733	
3001+		1000-2000	,29657*	,10154	,015	,0463	,5468	
		2001-3000	,18916	,10649	,209	-,0733	,4516	

* Ortalama fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Analizden elde edilen bulgulara göre entelektüel birikim boyutu açısından 1000-2000 ile 2001-3000 karşılaştırıldığında Sig. ,889 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 1000-2000 olması durumu ile 2001-3000 olması durumu arasında entelektüel birikim boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. 1000-2000 ile 3001+ karşılaştırıldığında Sig. ,027 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 1000-2000 olması durumu ile 3001 ve üzeri olması durumu arasında entelektüel birikim boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. 2001-3000 ile 3001+ karşılaştırıldığında Sig. ,103 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 2001-3000 olması durumu ile 3001 ve üzeri olması durumu arasın-

da entelektüel birikim boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kültürel bilinç boyutu açısından 1000-2000 ile 2001-3000 karşılaştırıldığında Sig. ,342 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 1000-2000 olması durumu ile 2001-3000 olması durumu arasında kültürel bilinç boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. 1000-2000 ile 3001+ karşılaştırıldığında Sig. ,044 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 1000-2000 olması durumu ile 3001 ve üzeri olması durumu arasında kültürel bilinç boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. 2001-3000 ile 3001+ karşılaştırıldığında Sig. ,579 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 2001-3000 olması durumu ile 3001 ve üzeri olması durumu arasında kültürel bilinç boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kültürel potansiyel boyutu açısından 1000-2000 ile 2001-3000 karşılaştırıldığında Sig. ,377 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 1000-2000 olması durumu ile 2001-3000 olması durumu arasında kültürel potansiyel boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. 1000-2000 ile 3001+ karşılaştırıldığında Sig. ,059 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 1000-2000 olması durumu ile 3001 ve üzeri olması durumu arasında kültürel potansiyel boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. 2001-3000 ile 3001+ karşılaştırıldığında Sig. , olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ailenin aylık gelirinin 2001-3000 olması durumu ile 3001 ve üzeri olması durumu arasında kültürel potansiyel boyutu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Karşılaştırmaların toplamına bakıldığında ise katılımcıların ailelerinin aylık gelirleri ile *Entelektüel birikim*, *Kültürel bilinç* ve *Kültürel potansiyel* boyutları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

14. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 14. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Okul Öncesi Dönemde Eğitim Alma Değişkeni Arasındaki İlişki

		Levene Varyans Eşitliği Testi		Ortalamanın Eşitliği için t-testi						
		F	Sig.	T	Df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Standart Hata Farkı	95% Farkın Güven Aralığı	
								En Az		En Çok
Entelektüel birikim	Varsayılan Eşit Farklar	1,203	,274	,472	220	,638	,04734	,10039	-1,5052	,24519
	Varsayılmayan Eşit Farklar			,508	119,578	,612	,04734	,09317	-1,3713	,23181
Katılım	Varsayılan Eşit Farklar	1,897	,170	,390	220	,697	,05516	,14133	-2,2338	,33369
	Varsayılmayan Eşit Farklar			,412	114,429	,681	,05516	,13388	-2,1006	,32037
Kültürel bilinç	Varsayılan Eşit Farklar	1,151	,285	1,971	220	,050	,23885	,12115	,00008	,47762
	Varsayılmayan Eşit Farklar			2,075	113,681	,040	,23885	,11513	,01076	,46693
Kültürel potansiyel	Varsayılan Eşit Farklar	2,887	,091	1,203	220	,230	,13387	,11126	-,08541	,35314
	Varsayılmayan Eşit Farklar			1,335	127,688	,184	,13387	,10026	-,06453	,33226
Genel Toplam	Varsayılan Eşit Farklar	1,375	,242	1,007	220	,315	,09550	,09486	-,09144	,28244
	Varsayılmayan Eşit Farklar			1,101	123,452	,273	,09550	,08676	-,07624	,26724

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 14 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,274 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile okul öncesi dönemde eğitim alma değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,170 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile okul öncesi dönemde eğitim alma değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,285 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile okul öncesi dönemde eğitim alma değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,091 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile okul öncesi dönemde eğitim alma değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

15. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 15. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutları İle Katılımcıların Lisans Öncesinde İkamet Ettikleri Yerler Arasındaki İlişki

		Karelerin Toplamı	Df	Karelerin Farkı	F	Sig.
Entelektüel birikim	Gruplar arasında	,765	2	,382	,878	,417
	Gruplar içinde	95,386	219	,436		
	Toplam	96,151	221			
Katılım	Gruplar arasında	,528	2	,264	,305	,738
	Gruplar içinde	189,961	219	,867		
	Toplam	190,489	221			
Kültürel bilinç	Gruplar arasında	2,584	2	1,292	2,025	,135
	Gruplar içinde	139,776	219	,638		
	Toplam	142,360	221			
Kültürel potansiyel	Gruplar arasında	1,206	2	,603	1,124	,327
	Gruplar içinde	117,549	219	,537		
	Toplam	118,755	221			
Genel Toplam	Gruplar arasında	,812	2	,406	1,042	,354
	Gruplar içinde	85,333	219	,390		
	Toplam	86,145	221			

* Sig. < 0.05 anlamlıdır.

Tablo 15 incelendiğinde *Entelektüel Birikim* Sig. ,417 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Entelektüel birikim* boyutu ile katılımcıların lisans öncesinde ikamet ettikleri yerler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Katılım* Sig. ,738 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Katılım* boyutu ile katılımcıların lisans öncesinde ikamet ettikleri yerler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel bilinç* Sig. ,135 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel bilinç* boyutu ile katılımcıların lisans öncesinde ikamet ettikleri yerler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. *Kültürel potansiyel* Sig. ,327 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre *Kültürel potansiyel* boyutu ile katılımcıların lisans öncesinde ikamet ettikleri yerler arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Analizlerden elde edilen veriler bütün olarak incelendiğinde, gruplar arasında ortalama bakımından fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

16. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 16. Entelektüel Birikim, Katılım, Kültürel Bilinç Ve Kültürel Potansiyel Boyutlarının Korelasyon Analizi

		Entelektüel birikim	Katılım	Kültürel bilinç	Kültürel potansiyel
Entelektüel birikim	Pearson Korelasyonu	1	,508**	,605**	,574**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000
	N	222	222	222	222
Katılım	Pearson Korelasyonu	,508**	1	,616**	,445**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000
	N	222	222	222	222
Kültürel bilinç	Pearson Korelasyonu	,605**	,616**	1	,608**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000
	N	222	222	222	222
Kültürel potansiyel	Pearson Korelasyonu	,574**	,445**	,608**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	
	N	222	222	222	222

** Korelasyon 0.01 düzeyinde önemlidir (2-tailed).

Analizlerden elde edilen bulgulara göre Entelektüel birikim boyutu ile Katılım boyutu arasında (Sig. 2-tailed: ,000) ,508 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Entelektüel birikim boyutu ile Kültürel bilinç boyutu arasında (Sig. 2-tailed: ,000) ,605 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Entelektüel birikim boyutu ile Kültürel potansiyel boyutu arasında (Sig. 2-tailed: ,000) ,574 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Katılım boyutu ile Kültürel bilinç boyutu arasında (Sig. 2-tailed: ,000) ,616 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Katılım boyutu ile Kültürel potansiyel boyutu arasında (Sig. 2-tailed: ,000) ,445 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kültürel bilinç boyutu ile Kültürel potansiyel boyutu arasında (Sig. 2-tailed: ,000) ,608 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın sonucunda entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, kültürel sermaye kavramının kuramcısı olan Bourdieu'nün sosyoloji modeliyle örtüşmektedir. Bu model kültürel

sermaye ile donatılmış ailelere mensup çocukların okul başarısının bu sermaye ile donatılmamış akranlarına kıyasla daha yüksek olduğu çıkarımına dayanmaktadır (Palabıyık, 2011, s. 134). Buna göre; kültürel sermayeyi meydana getiren bileşenlerin düzeyi, birbirleriyle uyumludur. Bir başka deyişle kültürel sermayenin her bir boyutunda görülen pozitif veya negatif yönlü özellik, diğer boyutları da aynı yönde etkilemektedir. Benzer şekilde Yaşar (2016) eğitim başarısının belirleyicisinin sınıfsal pozisyon ve bu pozisyona bağlı olarak şekillenen kültürel sermaye birikimi olduğunu belirtmektedir. Arun (2009), çalışmasında kültürel sermayenin Türkiye'de sınıfsal pozisyonun işaretleyicisi olarak işlev gördüğünü ve sosyo-profesyonel meslek gruplarının (ilmi meslek sahipleri ve yöneticiler) her kuşakta kendi içinde en fazla kültürel sermayeye sahip olan sınıfı oluşturduğunu ifade etmektedir. Ekşioğlu (2012) çalışmasında toplumların kültürel sermaye birikimi ile eğitim, ekonomik kalkınma ve sosyal refahı arasında olumlu bir ilişki olduğu, kültürel sermaye birikimleri arttıkça sözü edilen unsurların da bu artıştan pozitif yönde etkilendiğini belirtmektedir. Taşdemir ve Fındık (2017) ise yaptıkları çalışmada katılımcıların kendi eğitimleri ve ailelerinin eğitim düzeyleri ile bilişim teknolojileri kullanım becerileri arasında yüksek düzeyde bir bağıntı olduğu, kültürel sermaye düzeyi yüksek olan bireylerin teknoloji kullanım becerilerinin de yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutları ile cinsiyet, katılımcıların yaşadığı şehirler, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, yükseköğretim düzeyinde eğitim alan kardeş sayısı, ailenin aylık geliri, okul öncesi eğitim, yükseköğretim öncesinde ikamet edilen yer değişkenleri arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığıdır. Bu bulgu literatürde konuyla ilgili daha önce yapılmış olan bazı araştırma sonuçlarıyla çelişmektedir. Yücel vd. (2013) araştırmalarında sosyal, kültürel ve ekonomik sermayeleri düşük ailelerin, başarı düzeyi düşük okulların kayıt alanlarında oturmaları ve buna bağlı olarak başarı düzeyi düşük okullarda eğitim almaları nedeniyle akademik başarılarının düşük olduğunu belirtmektedirler. Bu bulgu, ikamet edilen yer ile kültürel sermaye yeterlikleri arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu göstermektedir. İnce (2014, s. 214) çalışmasında öğrencinin doğup büyüdüğü yerleşim yerinin ve yaşadığı çevrenin kültürel sermaye ve akademik başarı üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu ifade etmekte-

dir. Erkul (2013) yaptığı bir araştırmada kültürel sermaye birikimleri ile ikamet edilen yer arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Omurtak (2019) ise araştırmasında katılımcılardan kültürel sermayesi yüksek olan ailelerin ekonomik sermayelerinin de yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Araştırmanın değişkenlerini oluşturan demografik özelliklerle kültürel sermaye birikimi arasında diğer çalışmaların aksine anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bu durum; çalışmanın veri kaynağını oluşturan öğretmen adaylarının aldıkları lisans düzeyindeki eğitime bağlanabilir. Çünkü aynı zamanda kültürel sermayenin eğitim yoluyla üretildiği dikkate alınrsa, eğitim yoluyla gerçekleşen bu üretimin kültürel sermaye üzerinde etkili olan demografik özelliklerin etkisini azalttığı yönünde yorumlanabilir.

Bu sonuçlardan hareketle, öğrencilerin kültürel sermaye birikimlerini zenginleştirmek amacıyla, eğitimin her aşamasında entelektüel birikim, katılım, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel boyutlarının dikkate alındığı eğitim ortamlarının oluşturulması önerilmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

**A Study on the Cultural Capital Competencies of
Turkish Teacher Candidates**

*

Kadir Kaplan – Arif Çerçi
Gaziantep University

Cultural capital can be defined as the whole of the intellectual accumulation that an individual acquires first from the family and social environment and then develops through school. The aforementioned knowledge plays a decisive role in the entire life of the individual, starting with the formal education process. Because the cultural capital accumulation is transferred to the individual in proportion to the cultural and socio-economic level of the family. Bourdieu expresses this with the term "habitus". Habitus means all the gains that individuals have according to the possibilities and limitations of their social status. The aforementioned acquisitions have a decisive effect on every issue from individuals' interpretation of the events they encounter in their social and educational lives to structuring the knowledge they have just learned.

Cultural capital gains are acquired through a two-stage process that is a continuation of each other. These are informal and formal acquisition processes. The knowledge and skills acquired by the individual from his birth based on his interaction with his family and close environment are informal, and the cultural capital gains acquired through a systematic education upon starting school constitute the formal dimension of the process.

It is extremely necessary and important for the individual to be equipped with cultural capital gains in order to become an active participant of the society in which he lives and an individual capable of meeting the expectations of the modern age. Because the expectations of the society from the individual (individual, social and professional) largely overlap with the cultural capital elements. For this reason, families and education-training environments should be organized in a way that can bring cultural capital elements to the individual in the best way. In the informal education process, this task is fulfilled by families and close friends. The level of an indi-

vidual's ability to internalize the elements of cultural capital depends on the family's education, culture, socioeconomic structure and so on. It is shaped depending on the variables, in other words, the status of the family. While the child of a high-income and well-educated family is above a certain level in terms of cultural capital equipment, it is difficult to say the same thing for the children of families at the bottom of the social stratum. In this context, it does not seem possible to mention that the qualifications of individuals in terms of cultural capital gains in the period until the formal education process are similar or equal. In order to eliminate or minimize this inequality, well-organized education-training environments are needed starting from the formal education process. This is only possible with qualified teachers who have personal and professional competencies. Because no matter how modern the education system and the curriculum are, the teacher has a primary responsibility in the implementation phase of the process. In this context, while teachers are at the higher education stage, it is necessary to determine their cultural capital levels and to increase the level of competence based on the findings.

In this context, Turkish language teacher candidates' cultural capital abilities (gender, cities where the participants live, mother's education status, father's education status, number of siblings, number of siblings receiving education at higher education level other than the participants themselves, monthly income of their families, their education status in pre-school period, their pre-license place of residence) differentiated according to some variables in a meaningful way.

The study was designed according to the descriptive survey model framework, which is one of the qualitative research methods. The population of the research is consisted of 4th grade students of Turkish language teaching departments in the state universities of Turkey. From this universe, 222 students studying in the last year of Gaziantep University Gaziantep Faculty of Education, Gaziantep University Nizip Education Faculty, Mustafa Kemal University Faculty of Education and Konya Selcuk University Education Faculty Turkish Language Teaching departments were reached. 151 of the participants are women and 71 of them are men. The mothers of 29 and the fathers of 2 of the participants are illiterate. The mothers of 108, the father of 76 are primary school graduates; the mother of 38, the father of 48 are secondary school graduates; the mother of 32, the father of 54 are high

school graduates and the mother of 15, and the father of 42 university graduates. 59 of the participants received pre-school education, 163 did not. 9 of the participants reside in Mersin, 49 in Hatay, 19 in Adana, 54 in Gaziantep and 91 in Konya. The monthly income of the families of 88 participants is 1000-2000, the monthly income of the families of 71 is between 2001-3000, and the monthly income of the families of 63 of them is 3000 and above. 10 of the participants have no siblings; 33 of them have 1 sibling, 48 of them have 2 siblings, 131 of them have 3 or more siblings.

The Cultural Capital Scale developed by Avcı and Yaşar (2014) was used as a data collection tool in the study. The reliability coefficient of the scale, which consists of 4 dimensions as intellectual accumulation, participation, cultural awareness and cultural potential, is .94. The scale was transformed into a questionnaire form and applied to the target audience of the research. The data obtained from the questionnaires used in the study were analyzed with the SPSS 22 package program. In the analyzes, $p < 0.05$ was considered significant. Frequency and percentage values were calculated for categorical variables in the study. Mean, standard deviation and median values are given for continuous variables. Independent Sample t test was used to examine whether the scale dimensions differed significantly according to the variables of gender and education in preschool period. ANOVA test was used to examine whether there is a significant relationship between the dimensions of the scale and the variables of the cities where the participants live, the education status of the father, the number of siblings, the number of siblings who are educated at higher education level, the monthly income of the families, the place of residence before undergraduate education, and whether there is a significant difference between the groups. The Variance Homogeneity test was used to examine whether the variances of the scale dimensions differed significantly. Multiple Comparisons were made to examine whether the scale dimensions differ significantly according to the variables of the monthly income of the families of the participants and the number of siblings educated at higher education level. In addition, Pearson correlation was used to examine whether there is a relationship between intellectual accumulation, participation, cultural awareness and cultural potential dimensions.

According to the findings obtained from the analysis of the survey data, it was determined that there is a positive significant relationship between

the dimensions of intellectual accumulation, participation, cultural awareness and cultural potential. It is concluded that there is no significant difference between the dimensions of the scale and the variables "gender, cities where the participants live, mother's education level, father's education level, number of siblings, number of siblings receiving education at higher education level, monthly income of the family, pre-school education, place of residence before higher education". has been reached.

Based on the findings obtained from the research, it has been suggested to create educational environments in which intellectual accumulation, participation, cultural awareness and cultural potential dimensions are taken into consideration in every stage of education in order to enrich the cultural capital accumulation of teacher candidates.

Kaynakça / References

- Aslan, A. K. (2001). Eğitimin toplumsal temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 16-30.
- Aktay, Y. (2007). Pierre Bourdieu ve bir Maxwell cini olarak okul. G. Çeğin, E. Göker, A. Arlı, ve Ü. Tatlıcan, *Ocak Ve Zanaat Pierre Bourdieu Derlemesi* içinde (s. 473-499). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arun, Ö. (2009). Yaşlı bireyin Türkiye serüveni: Türkiye'de yaşlı bireyler arasında kültürel sermaye dağılımı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 77-100.
- Avcı, Y. E., ve Yaşar, M. (2014). Kültürel sermaye ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Social Science Research*, 65-77.
- Aziz, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Berber, O. (2009). Türk kültüründe eğlence ve birlik unsuru olarak düğünler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(10), 1-11.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133.
- Bourdieu, P., ve Passeron, J. C. (2015 (a)). *Yeniden üretim eğitim sistemine ilişkin bir teorinin ilkeleri*. Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Bourdieu, P., ve Passeron, J. C. (2015 (b)). *Vârisler öğrenciler ve kültür*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 207-237.
- Çetin, İ. (2007). Türk kültüründe Bab (Baba)/ Ata geleneği. *Millî Folklor* 76, 70-75.
- Doğan, D. M. (2001). *Büyük Türkçe sözlük*. İstanbul: Acar Matbaası.
- Dyson, J. (2001). *Best chambers students' dictionary*. London: Chambers Harrap Publishers.
- Ekşioğlu, Ş. Z. (2012). *Kültürel sermaye ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişkinin girdi çıktı analizi ve fayda maliyet analizi yöntemleri ile türkiye için değerlendirilmesi*. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Erkul, A. K. (2013). Konut tercihi ve sosyo-mekânsal ilişkilerde kültürel sermayenin rolü: kuru sitesi ve or-an sitesi örnekleri üzerinden bir karşılaştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(4), 625-647.
- Freire, P. (2019). *Ezilenlerin pedagojisi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gordon, T. (2015). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. İstanbul: Profil Yayınları.
- Güngör, E. (1989). *Türk kültürü ve milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık.
- İbicioğlu, H., Özmen, H. İ. ve Taş, S. (2009). Liderlik davranışı ve toplumsal norm ilişkisi: ampirik bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-23.
- İnce, C. (2014). *Sosyal sermaye ve akademik başarı arasındaki ilişkinin sosyolojik bir analizi: Şanlıurfa'da bir alan araştırması*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- İnsan Hakları Derneği. (1999, 11 30). *İnsan hakları evrensel beyannamesi*. 3 03, 2020 tarihinde <https://www.ihd.org.tr/insan-haklari-evrensel-beyannamesi/> adresinden alındı.
- Kaplan, M. (2001). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karacan, S. (2004). Entelektüel sermaye ve yönetim. *İSMMM Mal Çözüm Dergisi*, 177-199.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Marshall, G. (1998). *A dictionary of sociology*. Oxford: Oxford University Press.
- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*. 33, 64-73.
- Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973, 6 14). *Resmî gazete*. 03 04, 2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> adresinden alındı

- Mutlu, E. C. (1999). *Uluslararası işletmecilik*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Omurtak, G. (2019). *Eğitim-öğretim sisteminde Bourdieu'cu bakış: lise öğrencilerinin sınav hazırlık sürecinde ailelerin meslek seçimlerindeki rolü İstanbul örneği*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özarlan, M. (2003). Türk kültüründe ağaç ve orman kültürü. *Türkbilgi*, 5, 94-102.
- Özmantar, Z. K. (2019). Eğitim çalışmalarında sık kullanılan araştırma türleri. S. Turan (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (s. 49-79). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Palabıyık, A. (2011). Pierre Bourdieu sosyolojisinde “habitus”, “sermaye” ve “alan” üzerine. *Liberal Düşünce*, 16(61), 121-141.
- Paşa, F. S. (2000). Leadership influence in a high power distance and collectivist culture. *Leadership & Organization Development Journal*, 21(8), 414-426.
- Pieterse, J. N. (2020). *Globalization and culture: global melange*. London: Rowman & Littlefield.
- Seferoğlu, S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40-44.
- Smith, P. (2007). *Kültürel kuram*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Şentürk, İ. (2010). Pierre Bourdieu'nun neoliberalizm eleştirisi bağlamında eğitim yönetimini yeniden düşünmek. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 73-98.
- Taşdemir, B., ve Fındık, D. (2017). Sayısal bölünmenin sosyo-ekonomik boyutu: türkiye'de yetişkinlerin bilişim teknolojileri kullanım becerileri ve kültürel sermaye ilişkisi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 28, 39-59.
- Toprak, A. (2019). Türk kültüründe misafirperverlik ve sofraya açmak/ sofraya çekmek (samsun örneği). *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 74-81.
- Töremen, F. (2002). Okullarda sosyal sermaye: kuramsal bir çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 556-573.
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türk dil kurumu Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yanıklar, C. (2010). Kültürel sermaye, eğitim ve toplumsal tabakalaşma: pierre bourdieu'nün yeniden üretim kuramına eleştirel bir bakış. *Sosyoloji Dergisi*, 121-138.
- Yaşar, M. R. (2016). Yoksulluk, akademik başarı ve kültürel sermaye ilişkisi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 202-237.

Yücel, C., Boyacı, A., Demirhan, G., ve Karataş, E. (2013). Milli eğitim örgüt sisteminde 'kayıt alanı' (hinterland) uygulamasının yönetsel işlevselliğinin değerlendirilmesi ve ekonomik, sosyal ve kültürel sermaye açılarından doğurduğu problemlerin incelenmesi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 19 (1), 135-151.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Kaplan, K. ve Çerçi, A. (2021). Türkçe Öğretmeni adaylarının kültürel sermaye yeterlikleri üzerine bir inceleme. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 2546-2585. DOI: 10.26466/opus.823944